

Motion till riksdagen
2009/10:U3

av Urban Ahlin m.fl. (s, v, mp)
med anledning av prop. 2009/10:38

Fortsatt svenskt deltagande i den
internationella säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det internationella samfundet, inklusive Sverige, ska öka det civila engagemanget i Afghanistan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den militära strategin för ISAF måste inriktas på skydd av civila.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur Sverige ska verka för att det internationella samfundet utarbetar en strategi där det tydligt framgår att ett ansvarsfullt tillbakadragande ska inledas så snart förutsättningar för detta finns.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen för riksdagen ska presentera en långsiktig och bred strategi för det svenska engagemanget i Afghanistan med en framtida ökad civil närvaro och minskad militär närvaro.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Få länder är och har varit så hårt drabbade av krig och nöd som Afghanistan. Under de senaste årtiondena har befolkningen lidit under sovjetisk ockupation, inbördeskrig och talibanernas förtryck. På få andra platser i världen har kvinnors och flickors rättigheter varit så åsidosatta som i Afghanistan, framför allt under talibanregimens tid. Alla dessa umbäranden har lett till att afghanerna är ett av världens fattigaste folk. 40 % av befolkningen lever på mindre än en halv dollar per dag.

Den politiska situationen i Afghanistan är svår. President Karzais regering har i många stycken misslyckats i sitt arbete för demokratisering och utveckling. Korruptionen utgör alltså ett mycket stort problem, situationen för de mänskliga rättigheterna är mycket kritisk, familjelagstiftningen som beskär kvinnors rättigheter och det utbredda valfusket i presidentvalet i augusti 2009 är andra exempel på tillkortakommanden. Säkerhetssituationen har förvärrats under de senaste åren. Hjälparbetare hotas och dödas, skolor bränns ned och såväl elever som lärare utsätts för våld och dödas.

Utvecklingen gick framåt under de första åren efter talibanregimens fall. Under de senaste åren har dock problemen som beskrivs ovan och regimens oförmåga att åtgärda dem skapat en klyfta mellan de förhoppningar som många afghaner hyst och de resultat man fått se. Svika förhoppningar och bristande framtidstro riskerar att gynna extrema grupperingar i det afghanska samhället.

Men vi ser också att framsteg görs. Nu går sex miljoner barn i skolan jämfört med en miljon under talibanstyrets sista år. I dag är dessutom många av dem flickor. Den förskräckande höga barnadödligheten minskar i snabb takt. 27 % av parlamentarikerna är i dag kvinnor. 80 % av befolkningen har nu tillgång till bassjukvård.

Sverige har en lång tradition av solidaritet med Afghanistans folk, inte minst genom Svenska Afghanistankommittén som verkat i landet sedan början av 1980-talet. Sverige har också länge varit en stor biståndsgivare, både multilateralt och bilateralt. Sverige spelar en viktig roll i Afghanistan.

Säkerhetsläget för civilbefolkning, hjälparbetare och de egna styrkorna innebär en stor utmaning för såväl afghanska styrkor som internationella.

Den svåra situationen för civilbefolkningen syns tydligt i statistiken. Unamas rapport för perioden januari–juni 2009 visar att de civila dödsfallen för de väpnade konflikterna ökar. Första halvåret 2009 dödades 1 013 jämfört med 818 under samma period året innan. Talibaner och andra regeringsfientliga grupperingar är ansvariga för 59 % av de civila dödsoffren och styrkor på regeringssidan för 30,5 %.

FN:s resolution 1890 (2009) som ger ISAF dess mandat är tydlig med att de internationella styrkorna ska fortsätta sina ansträngningar att minimera riskerna för civila offer och att skyddet av befolkningen måste vara ett centralt element i missionen.

Det finns flera anledningar att kritisera hur kriget i Afghanistan har förts. När USA:s president Bush 2003 ändrade fokus och förde över trupp från Afghanistan till Irak, ett krig i strid med folkrätten, ledde det till minskad

uppmärksamhet och minskade resurser till Afghanistan. Därmed och genom en rad misstag av framför allt OEF, kunde talibanerna åter vinna mark. En ytterligare konsekvens av trupperminskningen i Afghanistan var att USA i allt högre grad använde sig av flygunderstöd – en taktik som lett till många civila dödsoffer.

Emellertid kan en viktig förändring nu vara på väg efter det amerikanska presidentvalet 2008.

När det gäller Afghanistan har USA talat om behov av en ny strategi. Vår förhoppning är att den kommer att fokusera på att med kraft skydda civilbefolkningen och öka utvecklingssamarbetet. Det är ännu för tidigt att säga huruvida denna strategi får reellt genomslag. Om den genomförs förtjänar den stöd. Också Nato har beslutat om en ny strategi för ISAF, en strategi som går i denna riktning.

Syftet med ISAF:s verksamhet är att bidra till säkerhet så att återuppbyggnad och utveckling kan ske. En mycket viktig uppgift för ISAF är också att utbilda afghansk polis och militär så att afghanska myndigheter själva ska kunna ansvara för säkerheten i sitt land. Sverige bör verka för att det internationella samfundet utarbetar en strategi där det tydligt framgår att ett tillbakadragande ska inledas så snart förutsättningar för detta finns.

Vi vill här betona vikten av att FN:s roll stärks ytterligare i arbetet med att samordna de olika insatserna till stöd för Afghanistan, samt vikten av att det internationella samfundet arbetar med en regional ansats där inte minst Pakistan ingår. I strategin måste också rymmas möjligheter till dialog med alla parter i konflikten där målsättningen är fredsförhandlingar under FN:s överinseende.

Det råder obalans mellan militära och civila insatser. Även när den aviserade ökningen av det svenska biståndet genomförts fullt ut kommer obalansen att vara fortsatt stor. Detta måste förändras. Vi står bakom den beslutade ökningen av svenskt bistånd till Afghanistan men vill gå vidare och öka det svenska utvecklingssamarbetet till en nivå som åtminstone motsvarar kostnaderna för den militära insatsen.

Obalansen mellan de militära och civila insatserna gäller inte bara Sverige utan i högsta grad hela det internationella engagemanget i Afghanistan. Omvärlden måste visa det afghanska folket att man tar återuppbyggnad och reformering på allvar. De löften om civilt stöd som ställts ut måste också förverkligas.

Mycket större åtaganden måste till för att möjliggöra verklig utveckling i Afghanistan. Det krävs större ekonomiska utvecklingsresurser men också en gemensam internationell agenda som motarbetar korruption och som leder till att biståndsmedel används på ett effektivt sätt.

Ytterligare en frågeställning gäller vikten av åtskillnad mellan civila och militära insatser. Militärens uppgift och kompetens är helt olik biståndsorganisationernas. För oss är det viktigt att rollerna hålls isär. Det vore förödande för biståndets trovärdighet om militären delvis går in i biståndsarbetsarens roll. Det skulle dessutom hota biståndsarbetsarnas säkerhet.

För svenskt vidkommande kräver vi att regeringen presenterar en långsiktig och bred strategi och en tydlig målsättning för det samlade svenska enga-

Fel! Okänt namn på

gemanget i Afghanistan. Denna strategi ska syfta till en framtida ökad civil närvaro och en minskad militär närvaro. Inom ramen för strategin ska det också undersökas hur Sverige kan bidra till att söka en politisk lösning på konflikten i Afghanistan.

Strategin bör fokusera på civilt stöd för upprättande och förstärkningar av institutioner och strukturer som är nödvändiga för att utveckla en rättsstat som vilar på demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Vi vill i detta sammanhang lyfta fram den utsatta situationen för kvinnor i Afghanistan. Att den afghanska befolkningen har tilltro till den politiska och demokratiska processen och att denna ger ökad trygghet och ekonomisk utveckling är den enda framkomliga och långsiktigt hållbara vägen mot en framtid i fred och säkerhet.

Långsiktig och hållbar säkerhet skapas främst genom att landet får hjälp med att bygga upp och utbilda sin egen armé, poliser, åklagare och domare samt ett fungerande rättsväsen. Kvinnornas och flickornas mänskliga rättigheter måste respekteras. Rättslösheten och korruptionen urgröper samhället. Det är ytterst afghanerna själva som ska utveckla sitt land men det internationella samfundet kan stödja denna utveckling avsevärt bättre än i dag. Vi vill att EU intensifierar ansträngningarna för att EU:s polisinsats ska kunna ge resultat.

Sverige kan, och bör, vara en aktiv aktör för fred, återuppbyggnad och utveckling i Afghanistan.

Stockholm den 9 november 2009

Urban Ahlin (s)

Hans Linde (v)

Peter Rådberg (mp)